

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jubileá a zprávy

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 46 (2001), No. 4, 338--346

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/141101>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2001

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

zjišťoval, že mnohá jména předních matematiků a fyziků — autorů článků a také funkcionářů Jednoty — jsou mi známa ze středškolských učebnic matematiky a fyziky. Tyto osobnosti ve mně vzbuzovaly respekt a některé z nich jsem poznával jako profesory fakulty. Jednota byla pro mne vzácnou, úctyhodnou institucí. Tím více ve mně vzbuzoval odpor způsob, s jakou postupoval po únorovém puči komunistický režim proti Jednotě, která pro naši vědu a národní vzdělanost tak mnoho vykonala.

Komunisté zkonfiskovali její tiskárnu Prometheus, která tiskla učebnice, časopisy a vědecké publikace, výrobu školních pomůcek, spolkový dům v Žitné ulici i s nově vybudovaným dvorním traktem a křídlem vzácné matematicko-fyzikální knihovny. Jednotu tak zbavili hmotné základny pro její činnost. Dobře uspořádaný a od založení Jednoty vedený archiv s vzácnými dokumenty o počátcích Jednoty (v šedesátých letech 19. století) odvezli nákladákem do stoupy. Tomuto chování komunistů bohužel málo čelilo vedení Jednoty. Komunisté využili nešťastné situace předsedy Jednoty prof. Bohumila Bydžovského (jeho syn byl chycen při přechodu hranic a otec se ho pokoušel zachraňovat před kriminálem). Na druhé straně M. A. Valouch, syn Dr. M. Valoucha, který jako ředitel Jednoty v období mezi válkami tak mnoho pro Jednotu udělal, vstoupil do strany a snažil se v ní získat postavení. To se mu skutečně podařilo (stal se sekčním šéfem na komunistickém ministerstvu vysokého školství). Proto ani on tlaku komunistů na Jednotu nečelil, nýbrž uskutečňoval jako člen předsednictva Jednoty záměry strany. Tak se stalo, že Jednota přistoupila na tzv. dlouhodobé věnování majetku Ústředí vědeckého a technického rozvoje (1951), jež vše v následujícím roce převedlo na ČSAV. Akademie v prostorách Jednoty pak provozovala a provozuje dodnes svůj Matematický ústav.

Po převratě roku 1989 Jednota očekávala, že podle zákona o nápravě některých křivd dostane svůj majetek zpět. Doufala v to zvláště proto, že vše pocházelo z příspěvků, darů a odkazů členů a podporovatelů obou věd za téměř sto let. Nestalo se však, poněvadž zde bylo ono „věnování“. O restituci rozhodující orgány nepochopily nebo ne-

chtěly pochopit, že nešlo o žádné věnování, nýbrž o vydírání brutální mocí. Tento těžko uvěřitelný přehmat mohlo napravit pochopení podstaty věci Akademií věd ČR. V jejím čele stály v té době dvě noblesní osobnosti. K zpětnému „věnování“ majetku Jednotě jako aktu ušlechtilé slušnosti Akademie nepřikročila. Je to škoda jak pro oba vědní obory, tak — a to zejména — pro vytváření slušné, ušlechtilé společnosti v našem státě.

Skutečný průběh událostí i z poměrně nedávné minulosti je často velmi těžko věrohodně rekonstruovat: písemné dokumenty nezachytí atmosféru, ve které byly vyhotoveny, ani okolnosti, které předcházely. Snad tato malá reminiscence přispěje k bližšímu objasnění událostí, které si nyní připomínáme.

Libor Pátý

„CENTRUM VĚDY PRO VŠECHNY“ V BRNĚNSKÉ VAŇKOVCE

Tisíce interaktivních „center vědy pro všechny“ přitahují v posledních letech v Evropě a severní Americe stále více zvědavých návštěvníků nejrůznějšího věku a zájmů. Proč? Náznorným a nápaditým způsobem se zde prezentují ukázky dosavadního lidského poznání ze všech možných oborů — matematiky, fyziky, chemie, biologie, ... Interaktivní expozice umožňují vyzkoušet si vše „na vlastní kůži“, stát se účastníkem pokusů a zapojit se do diskusí. Cílem je motivovat zejména mladou generaci k tvořivosti, chápání zákonitostí přírody a techniky a přiblížit fascinující svět vědy veřejnosti.

Záměr Občanského sdružení Vaňkovka využít pro takovéto zařízení část památkově chráněného areálu bývalé strojírny a slévárny Vaňkovka se setkal již koncem r. 2000 s pochopením zástupců vedení města Brna, které je majitelem tohoto areálu. Získal také podporu vedení akciové společnosti Jižní Centrum Brno (JCB), která připravuje program nového využití Vaňkovky.

Toto centrum se může stát nejenom místem celoživotního neformálního vzdělávání pro místní obyvatele, ale i atraktivním cílem pro turisty.

Ředitelka Nadace Schola Ludus v Bratislavě **RNDr. KATARÍNA TEPLANOVÁ, CSc.,**

zpracovala pro JCB, a.s., odbornou roz-
vahu, která prověřuje možnost umístění to-
hoto centra v prostorách bývalé strojírny —
největšího objektu z celého areálu.

**Pro úspěšné fungování takového centra je
ovšem nezbytné vybudovat hned od počátku
silné domácí odborné i technické zázemí, aby
se jak celková koncepce, tak i jednotlivé pro-
gramy opíraly o místní vědecký a tvůrčí po-
tenciál.**

Prosíme proto všechny zájemce o spolu-
práci při vývoji a návrhu koncepce interak-
tivního vědeckého centra, aby se přihlásili na
adrese: Ing. arch. EVA STAŇKOVÁ, Luční 30,
616 00 Brno, tel.: (05) 4925 0183, e-mail:
e.stankova@worldonline.cz

Eva Staňková

JUBILEA

60 let

RNDr. PETR DOLANSKÝ (Plzeň)
1. 1. 2002
MARIE ŠTURMOVÁ (Praha)
4. 1. 2002
Prof. RNDr. Jiří BIČÁK, DrSc. (Praha)
7. 1. 2002
Ing. IVAN MARTINEC, CSc. (Praha)
10. 1. 2002
Ing. ANTONÍN NOVOTNÝ, CSc. (Praha)
12. 1. 2002

JOSEF PILGR (Pardubice)
14. 1. 2002
Prom. fyz. EVA MAŘÍKOVÁ (Plzeň)
20. 1. 2002
Prof. RNDr. DEMETER KRUPKA, DrSc.
(Opava)
22. 1. 2002
Ing. PAVEL NOVÁK, CSc. (Praha)
27. 1. 2002
RNDr. EVA NOVÁKOVÁ (Praha)
5. 2. 2002
Prof. RNDr. LADISLAV BICAN, DrSc.
(Praha)
16. 2. 2002
Mgr. BOHUMILA SLÁMOVÁ (Brno)
21. 2. 2002
Doc. RNDr. OLDŘICH NOVOTNÝ, CSc.
(Praha)
27. 2. 2002
RNDr. ANTONÍN SOCHOR, DrSc. (Praha)
1. 3. 2002
PETR BUJOK (Ostrava)
2. 3. 2002
RNDr. VLADIMÍR STARÝ, CSc. (Praha)
12. 3. 2002
JOSEF HOLEC (Hradec Králové)
14. 3. 2002
Doc. RNDr. PAVEL DAVID, CSc.
(České Budějovice)
18. 3. 2002
Prof. RNDr. VILÉM MÁDR, CSc. (Ostrava)
28. 3. 2002

65 let

Doc. RNDr. MARTIN ČERNÝ, CSc. (Praha)
15. 1. 2002
RNDr. MILAN RYŠAVÝ (Pardubice)
15. 1. 2002
RNDr. VĚRA BURÝŠKOVÁ, CSc. (Praha)
19. 1. 2002
RNDr. VLADIMÍR ROSKOVEC, CSc. (Praha)
22. 1. 2002
Doc. RNDr. LADISLAV NEBESKÝ, CSc.
(Praha)
28. 1. 2002